

ISSN: 2181-4147

Scientific Journal

Scholar

Volume 1, Issue 33

TOGETHER WE REACH THE GOAL

2023/33

December

ISSN 2181-4147
VOLUME 1, ISSUE 33
DECEMBER 2023

<https://researchedu.org/index.php/openscholar>

**“SCHOLAR” SCIENTIFIC JOURNAL
VOLUME 1, ISSUE 33, DECEMBER, 2023**

EDITORIAL BOARD

G. Kholmurodova

Professor, Doctor of Agricultural Sciences, Tashkent State Agrarian University

A. Madaliev

Professor, Doctor of Economics, Tashkent State Agrarian University

G. Sotiboldieva

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Biological Sciences, Fergana State University

U. Rashidova

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Philological Sciences, Samarkand State University

D. Darmonov

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Biological Sciences, Fergana State University

X. Abduxakimova

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Biological Sciences, Fergana State University

U. Ruzmetov

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Chemical Sciences, National University of Uzbekistan

M. Yusupova

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Biological Sciences, Fergana State University

M. Kambarov

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Pedagogical Sciences, Namangan State University

S. Sadaddinova

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Physics and Mathematics Sciences, Tashkent University of Information Technologies

M. Fayzullaev

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) Geographical Sciences, Karshi State University

Z. Muminova

Doctor of Philosophy (Phd) in Agricultural Sciences, Samarkand Institute of Veterinary Medicine

B. Kuldashov

Doctor of Philosophy (Phd) in Agricultural Sciences, Samarkand Institute of Veterinary Medicine

Kh. Askarov

Doctor of Philosophy (Phd) in Agricultural Sciences, Fergana Polytechnic Institute

S. Nazarova

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Agricultural Sciences, Bukhara State University

O. Rahmonov

Doctor of Philosophy (Phd) in Technical Sciences, Fergana Polytechnic Institute

G. Tangirova

Associate Professor, Doctor of Philosophy (Phd) in Agricultural Sciences, Tashkent State Agrarian University

Z. Koryogdiev

Doctor of Philosophy (Phd) in Historical Sciences, Bukhara State University

S. Ubaydullaev

Doctor of Philosophy (Phd) in Agricultural Sciences, Andijan Institute of Agriculture and Agrotechnology

R. Yuldasheva

Associate Professor, Doctor of Agricultural Sciences, Tashkent State Agrarian University

M. Yuldashova

Doctor of Philosophy (Phd) in Biological Sciences, Namangan State University

Editorial Secretary: J. Eshonkulov

FRANSUZ TIBBIYOT TERMINOSISTEMASINING GRAMMATIK TAHLILI

Rajab Ostonovich Bobokalonov

BuxDU mustaqil izlanuvchisi

r.o.bobokalonov@buxdu.uz

<https://orcid.org/0000-0001-5348-2937>

Savriya Akbar qizi Karimova

BuxDU, Filologiya fakulteti talabasi

s.a.karimova@buxdu.uz

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada fransuz tilidagi tibbiyot terminologiyasi grammatik jihatdan ilmiy tahlil qilingan bo‘lib, sohada qo‘llaniladigan grammatik xususiyatlar va tuzilmalarning tizimli tahlilini ko‘rishimiz mumkin. Tadqiqotning maqsadi atamalarning shakllanishining asosiy mexanizmlarini, ularning grammatik tuzilishi va morfologik xususiyatlarini ochib berish, shuningdek, fransuz tilida tibbiy terminologiyani tushunish va qo‘llashda lingvistik omillarning ta‘sirini aniqlashdir.*

***Kalit so‘zlar:** grammatika, tibbiyot terminologiyasi, chastotalar, prefiks, suffiks, leksik-grammatik tahlil, lug‘at tahlili;*

Kirish. Fransuz tibbiyot terminologiyasi lingvistik va tibbiy jihatlarni birlashtirgan murakkab tizimdir. Zamonaviy tibbiyot amaliyoti, ayniqsa, tibbiyot fanining xalqlararo o‘zaro ta‘siri va globallashuvi sharoitida axborot almashishda yuqori darajadagi aniqlik va ravshanlikni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, fransuz tili tibbiy terminologiya va aloqaning asosiy tillarida muhim rol o‘ynaydi. Tibbiyot terminologiyasida ushbu tilning grammatik xususiyatlari nafaqat uning tarixiy rivojlanishi va madaniy ta‘sirini aks ettiradi, balki tibbiy ma‘lumotlarning muloqot

samaradorligiga ham muhim ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada biz noyob lingvistik sohaning asosini tashkil etuvchi tarkibiy va semantik jihatlarni ochib berish uchun fransuz tibbiyot terminologiyasining grammatik tahlilini o'tkazishga harakat qilamiz. Ushbu tahlil natijalari fransuz tibbiy terminologiyasini yaxshiroq tushunishga va xalqaro tibbiyot hamjamiyatidagi muloqotni optimallashtirishga yordam beradi.

Asosiy qism. Leksik-grammatik tahlil til birliklarini leksik tarkibi va grammatik tashkil etilishi nuqtai nazaridan o'rganishga tizimli yondashishdir. Fransuz tibbiyot terminologiyasini tahlil qilish kontekstida ushbu uslub atamalarning grammatik xususiyatlarini, ularning kelib chiqishi va tarkibiy xususiyatlarini chuqurroq tushunishga imkon beradi. Tibbiyot terminlarining grammatik tahlili nutqning asosiy qismlarini aniqlashga qaratilgan murakkab jarayondir. Ushbu tahlil tibbiy leksikaning asosini tashkil etuvchi grammatik tuzilmalarni aniqlash, tasniflash va o'rganishni o'z ichiga oladi. Tibbiyotda asosiy grammatik tuzilmalarni aniqlashning asosiy bosqichlari:

Birinchi qadam tibbiy atamalarda paydo bo'lgan nutq qismlarini aniqlashdir. Ajratish mumkin bo'lgan asosiy nutq qismlariga otlar, sifatlar, fe'llar, old qo'shimchalar va qo'shimchalar kiradi [1, Jean Dubois, 2002]. Masalan, "cardiovasculaire" atamasida "cardio" - ot, "vasculaire" - sifat.

Gap qismlari aniqlangandan so'ng, leksik birliklarning terminlardagi grammatik rollariga muvofiq tasniflanadi. Bunda otlar asosiy tushuncha, sifatlar xarakteristikani, fe'llar esa harakat yoki jarayonni bildirishi mumkin. Masalan, "neurologie" (nevrologiya) atamasida "neuro-" (neyro -) nerv sistemasini bildiruvchi prefiks, "-logie" (logiya) esa fanni bildiruvchi qo'shimchadir. Keyingi bosqichda atama tarkibidagi gap qismlari orasidagi grammatik munosabatlar tahlil qilinadi. Bu nutq qismlarining qanday qilib muayyan tuzilmalarni hosil qilish uchun birlashishini baholashni o'z ichiga oladi. Masalan, "maladie cardiaque" (yurak kasalligi) atamasida "maladie" - ot, "cardiaque" - sifatdosh bo'lib, ular muayyan kasallikni ifodalash uchun birlashtiriladi.

Tibbiyot terminologiyasi kontekstida leksiko-grammatik tahlil tibbiyot mutaxassislari, tilshunoslar va tarjimonlar uchun asosiy vosita hisoblanadi, chunki u tibbiy amaliyotda qo'llaniladigan murakkab atamalarni shifrlash va tushunishga yordam beradi [2, Astrid Guillaume, 2010]. Leksik-grammatik tahlil – bu lingvistik birliklarning ichki tuzilishini, xususan, fransuz tilidagi tibbiy atamalarni ochib berishga mo'ljallangan usul. Tahlilning bu turi so'z va iboralarning funksional va strukturaviy tomonlarini yaxshiroq tushunish uchun ularning leksik va grammatik xususiyatlarini o'rganishga qaratilgan.

a) **asosiy grammatik tuzilmalarni ajratishdan** maqsad tibbiy atamalarda mavjud bo'lgan nutq qismlarini aniqlashdir. Bu, masalan, atamaning asosiy leksik tarkibini tashkil etuvchi otlar, sifatlar va fe'llarni aniqlashni o'z ichiga oladi. Ushbu tuzilmalarni tahlil qilib, atamalarning tarkibiy qismlari bir-biri bilan qanday birlashtirilganligini yaxshiroq tushunishingiz mumkin.

b) **gap bo'laklarining o'zaro ta'sirini aniqlash:** leksik-grammatik tahlil ham gap bo'laklarining atamadagi o'zaro ta'sirini aniqlashga qaratilgan. Masalan, qaysi gap bo'laklari bir-biri bilan ma'lum leksik-grammatik bog'lanishda turadi: ot o'zgartirilgan sifatdoshmi, terminda murakkab predikat bormi va hokazo. Bu atama qanday tuzilganligini tushunishga imkon beradi va uni talqin qilishda aniqlik beradi.

c) **tibbiyot terminologiyasidagi misollar:** Biz keltirgan "*cardiovasculaire*" (yurak-qon tomir) va "*neurologie*" (nevrologiya) misollari tibbiyot terminologiyasidagi grammatik tuzilmalarning illyustratsiyasidir. Birinchi holda, "*cardiovasculaire*" (yurak-qon tomir), biz "kardio" otining "qon tomir" sifatdoshi bilan o'zgartirilganligini ko'ramiz. Nutq qismlarining bunday birikmasi yurak-qon tomir tizimi bilan bog'liq bo'lgan narsa haqida gapirayotganimizni aniqlash imkonini beradi. Ikkinchi holda, "nevrologiya", "neyro-" prefiksi asab tizimi bilan bog'liqlikni bildiradi va "-logie" intizom yoki o'rganishni bildiradi. Shunday qilib, bu atama asab tizimi haqidagi fanni tavsiflashini ko'ramiz. Tibbiyot terminlarining morfologik xususiyatlarini o'rganish leksiko-grammatik tahlilning muhim bosqichi bo'lib, bu atamalarning tuzilishi va shakllanishini tushunishga qaratilgan. Bu jarayon

morfemalarni, ularning birikmalarini va tibbiy terminologiya soʻzlaridagi funksiyalarini batafsil tekshirishni oʻz ichiga oladi.

Xulosa. Grammatik tahlil natijasida fransuz tibbiyot terminologiyasining murakkab tuzilishi, jumladan, ot, sifat, feʼl va boshqa gap boʻlaklari aniqlandi. Ushbu tuzilma terminologiyani boyitadi, tibbiy tushunchalarning aniq ifodalanishini taʼminlaydi. Leksik-grammatik tahlil atamalarning xususiyatlarini tanlash va oʻrganishni oʻz ichiga oladi. Bunday yondashuv murakkab tibbiy atamalarni ularning grammatik tuzilishi darajasida ochish va tushunishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Jean, Dubois. Dictionnaire de linguistique, Paris, Larousse-Bordas/VUEF, 2002 ;
2. Astrid Guillaume, «Diachronie et synchronie : Passerelles étymologiques. La dynamique des savoirs millénaires », Textes & Cultures, vol. 14, no 2, 2010 ;
3. OʻzME. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil ;
4. BOBOKALONOV, R. O. (2021, March). International medical terms from French to Uzbek language. In E-Conference Globe (pp. 136-144).
5. Ostonovich, R. (2023). LINGUISTS AND MEDICAL TERMINOLOGY: AN ESSENTIAL COLLABORATION. Talqin va tadqiqotlar, 1(21).
6. Bobokalonov O. Linguo-Cultural Peculiarities of the Phraseological Units with Pharmacophytonyms Components //International Journal of Progressive Sciences and Technologies. – 2020. – T. 23. – №. 2. – С. 232-235.
7. Bobokalonov O. PRAGMALINGUVISTICAL STUDY OF FRENCH-UZBEK MEDICINAL PLANT TERMINOLOGY //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 31. – №. 31.
8. Bobokalonov O. LES PHYTOPHRASEOLOGISMES OU PHYTOPHRASÈMES //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 31. – №. 31.

9. Bobokalonov O. FRANSUZ ZAMONAVIY FRAZELOGIYASIDA LINGVOKULTUROLOGIK SHIFOBAXSH FITONONIMLAR //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2023. – Т. 31. – №. 31.

10. Bobokalonov O. Текст научной работы на тему «Прагмалингвистическое изучение французско-узбекской терминологии лекарственных растений» //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2021. – Т. 7. – №. 7.

11. Bobokalonov O. Текст научной работы на тему «Прагмалингвистическое изучение французско-узбекской терминологии лекарственных растений» //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2021. – Т. 7. – №. 7.

12. Жўраева, Н. (2022). О МНОГОЯЗЫЧНЫХ ПАРАЛЛЕЛЬНЫХ КОРПУСАХ. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 8(8).

13. Bobokalonov R. The Level of Assimilation of The Vocabulary Medical Terms //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2023. – Т. 35. – №. 35.

14. Бобокалонов Р. О. Семантический анализ медицинских терминов //Integration Conference on Integration of Pragmalinguistics, Functional Translation Studies and Language Teaching Processes. – 2022. – С. 252-254.

15. Bobokalonov, R. (2022). Problematique de la terminologie medicale - monographie. Éditions Universitaires Européennes.

16. Bobokalonov, R. (2021). Structural Analysis of Medical Terms.

17. Bobokalonov, R. (2023). ILMIY TIBBIYOT TERMINOLOGIYASI TAHLILI.

18. Bobokalonov, R. (2022). Tibbiy atamalarning semantik tahlili. <http://www.conferenceseries.info>.

19. Bobokalonov R. Tibbiy atamalarning semantik tahlili //Integration of Pragmalinguistics, Functional Translation Studies and Language Teaching Processes. – 2022.

20. Rajab B., Student M. English Explanation Of Medical Hybrid Terms With French Prefix" Anti //International Journal of Progressive Sciences and Technologies. – 2021. – Т. 25. – №. 1. – С. 352-356.

TABLE OF CONTENTS

Sr. No.	Paper/ Author
1	Niyozov, Z. D., Karimova, A. M., & Maqsudov, O. S. (2023). AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHNING DOLZARBLIGI VA MAMLAKAT IQTISODIY O'SISHINI TA'MINLASHDAGI ROLI. SCHOLAR, 1(33), 4–10. https://doi.org/10.5281/zenodo.10339248
2	Нормирзаев, Ш. Н. угли ., Умирзакова, Н. А., & Ризаева, С. М. (2023). БИОЭТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ АЛЛОГЕННЫХ КОСТНЫХ МАТЕРИАЛОВ ПРИ ПРОТЕЗИРОВАНИИ НА ДЕНТАЛЬНЫХ ИМПЛАНТАТАХ. SCHOLAR, 1(33), 11–16. https://doi.org/10.5281/zenodo.10339296
3	Buronova, D. B., & Jo'rayeva, N. G. qizi . (2023). MOODLE PLATFORMASIDA MUSTAQIL TA'LIM. SCHOLAR, 1(33), 17–21. https://doi.org/10.5281/zenodo.10339348
4	Yuldasheva, G., & Bahodirova, N. R. qizi . (2023). AXBOROT TECHNOLOGIYALARINING 21-ASRDAGI TUTGAN O 'RNI. SCHOLAR, 1(33), 22–27. https://doi.org/10.5281/zenodo.10339405
5	Хикматова, Н. И., & Хегай, Т. Р. (2023). ОСОБЕННОСТИ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ АНТИГЕНОВ НЛА II КЛАССА ПРИ ЖЕНСКОМ БЕСПЛОДИИ. SCHOLAR, 1(33), 28–39. https://doi.org/10.5281/zenodo.10339444
6	Хакимов, Ў. Т., Адиллов, С. Ў., & Бабаева, З. А. қизи . (2023). "МАРКАЗИЙ ҚИЗИЛҚУМ" МИЛЛИЙ ТАБИАТ БОҒИНИНГ ТАШКИЛ ЭТИЛИШИ ҲАМДА ОЛИБ БОРИЛАЁТГАН ФАОЛИЯТЛАРИНИНГ САМАРАСИ. SCHOLAR, 1(33), 40–46. https://doi.org/10.5281/zenodo.10339484
7	Abdug'aniyev, O. A., Shermatov, X. Y., & Azamatov, U. Z. (2023). BALIQ UCHUN OМУХТА YEM ISHLAB CHIқARISHDA QO'SHIMCHA MAHALLIY NO'ANANAVIY MANBALARDAN FOYDALANIB OZUQAVIY TARKIBINI BOYITISH. SCHOLAR, 1(33), 47–55. https://doi.org/10.5281/zenodo.10339530

27

Niyatova, M. N. qizi ., & Mohamed, L. M. (2023). USING TIME MANAGEMENT TO EDUCATE EFFECTIVELY. SCHOLAR, 1(33), 182–186. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10340496>

28

Bobokalonov, R. O., & Karimova, S. A. qizi . (2023). FRANSUZ TIBBIYOT TERMINOSISTEMASINING GRAMMATIK TAHLILI. SCHOLAR, 1(33), 191–195. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10340555>

29

Seitnazarova, T. (2023). "ÁBIW RAYXAN BERUNIY" TARIYXIY DRAMASINIŇ TEATR SAXNASINDA SAXNALASTIRILIWI HÁM ONIŇ ILIMDI RAWAJLANDIRIWDAĠI, INSANLARDIŇ RUWXIY DÚNYASIN BAYITIWĠA QOSQAN ÚLESİ. SCHOLAR, 1(33), 187–190. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10340527>

30

Mingyasharova, S. A. qizi . (2023). BO'LAJAK MUHANDIS TEXNOLOGIYALARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION ASOSLARI. SCHOLAR, 1(33), 196–201. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10340617>

31

Yuldashev, I. G. o'g'li . (2023). LOCAL DERIVATIONS ON SOLVABLE LIE ALGEBRAS WITH A FILIFORM NILRADICAL. SCHOLAR, 1(33), 202–208. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10340647>

32

Juraqulova, F. (2023). EFFORTS TO INCREASE THE TOURISM POTENTIAL OF SAMARKAND CITY. SCHOLAR, 1(33), 209–212. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10340669>

33

Masharipov, I. B. (2023). SOLUTIONS AND PROBLEMS OF IMPROVING THE SOCIO-POLITICAL PROCESSES OF CIVIL SOCIETY IN NEW UZBEKISTAN. SCHOLAR, 1(33), 213–224. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10340725>

34

Dautova, B. E. (2023). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT VA NODAVLAT MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARINING RIVOJLANISH SEKTORLARI FAOLIYATI MAZMUN VA MOHIYATI. SCHOLAR, 1(33), 225–230. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10340691>

35

Dautova, B. E. (2023). RIVOJLANGAN DAVLATLARDA DAVLAT VA NODAVLAT MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARINING RIVOJLANISH TARIXI. SCHOLAR, 1(33), 231–238. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10340771>

SJIFactor:
3.156

SCHOLAR (ISSN: 2181-4147)

CERTIFICATE

THIS CERTIFICATE IS PROUDLY PRESENTED TO

Rajab Ostonovich Bobokalonov

in recognition of the paper publication of research paper on:

SCIENTIFIC JOURNAL "SCHOLAR"

with the title:

***FRANSUZ TIBBIYOT TERMINOSISTEMASINING
GRAMMATIK TAHLILI***

Vol.1 No.33 (2023): SCIENTIFIC JOURNAL "SCHOLAR"

PKP | INDEX

DECEMBER 2023

DATE

SJIFactor:
3.156

SCHOLAR (ISSN: 2181-4147)

CERTIFICATE

THIS CERTIFICATE IS PROUDLY PRESENTED TO

Savriya Akbar qizi Karimova

in recognition of the paper publication of research paper on:

SCIENTIFIC JOURNAL "SCHOLAR"

with the title:

*FRANSUZ TIBBIYOT TERMINOSISTEMASINING
GRAMMATIK TAHLILI*

Vol.1 No.33 (2023): SCIENTIFIC JOURNAL "SCHOLAR"

PKP | INDEX

DECEMBER 2023

DATE

